

Verslag | Lerende evaluatie Leefstraat Noorderdwarstraat

14-12-2018

Datum 3-12-2018

Aanwezigen ca. 30 bewoners van de Noorderbuurt
Tim Bunink (Gemeente)
Untung Buter (Gemeente)
Henk van der Meer (Gemeente)
Martien Kuitenbrouwer (Public Mediation)
Nienke van Schie (Public Mediation)

Locatie Gemeente Amsterdam
Eerste Weteringplantsoen 2C
18.00-20.00 uur

Aanleiding en doel bijeenkomst

Tussen 17 augustus en 16 september 2018 is in de Noorderdwarstraat een 'leefstraat' gehouden. Dit betekent dat de straat gedurende 1 maand is afgesloten voor autoverkeer om ruimte te geven aan andere initiatieven en activiteiten op straat. Een leefstraat is een bewoners-initiatief; bewoners kunnen hiertoe een aanvraag doen bij het stadsdeel. Na goedkeuring regelen bewoners de meeste zaken zelf en heeft het stadsdeel een ondersteunende en faciliterende rol.

Hoewel de leefstraat in de Noorderdwarstraat door de initiatiefnemers als zeer positief is ervaren, is er tijdens en na afloop van de leefstraat-periode veel commotie ontstaan in de buurt. Zo is de initiatiefnemer op negatieve toon aangesproken door buurtgenoten op straat en op internetfora. Ook heeft het nabijgelegen hotel een bezwaar ingediend tegen de vergunde TVM. Buurtbewoners hebben een petitie ingediend bij de gemeente, en er is ingesproken op een stadsdeelcommissie-vergadering.

Dit vormt reden voor het stadsdeel om met de betrokkenen terug te kijken op het proces en de uitkomsten. Het stadsdeel heeft hiertoe Public Mediation verzocht om een 'lerende evaluatie' uit te voeren met betrekking tot het proces rondom de leefstraat. Hiervoor zijn in november 2018 enkele voorbereidende gesprekken gevoerd met betrokken partijen, en is op 3 december 2018 een z.g. reconstructie

sessie georganiseerd met bewoners, ondernemers en andere betrokken partijen. Het doel van deze sessie was om gezamenlijk terug te kijken op de leefstraatperiode, en op basis hiervan zowel positieve ontwikkelingen als knelpunten te ontdekken.

Reconstructie sessie

Tijdens een reconstructie sessie worden zoveel mogelijk perspectieven op de situatie bij elkaar gehaald en wordt geprobeerd een gemeenschappelijk beeld te creëren van de gebeurtenissen. Door het verloop van de gebeurtenissen gestructureerd en gezamenlijk uit te zetten op een tijdlijn kunnen de betrokkenen inzicht krijgen in ('leren') hoe de negatieve dynamiek is ontstaan. Daarbij ontstaat ook ruimte voor een gesprek over vervolgstappen. In dit geval gaat het zowel om input voor het gemeentelijk beleid rondom leefstraten als om de concrete zorgen of problemen die in de buurt spelen op andere gebieden, en die mogelijk aan het licht zijn gekomen tijdens de leefstraatperiode.

Tijdens de reconstructie sessie is de tijdlijn besproken zoals de begeleiders die op basis van voorbereidende gesprekken hebben opgesteld. De aanwezigen hebben hierop hun reactie gegeven, en hebben gebeurtenissen aangevuld en gewijzigd. De uiteindelijke tijdlijn zoals die aan het eind van de reconstructie sessie was opgesteld, is bijgevoegd in Bijlage 1. Dit is een weergave van de feitelijke gebeurtenissen rond de leefstraat Noorderdwarstraat, aangevuld met citaten die illustreren hoe deze gebeurtenissen door de betrokkenen zijn ervaren.

Naar aanleiding van het doorlopen van de tijdlijn hebben de aanwezigen een discussie gevoerd over de leefstraat en hoe zij die hebben ervaren. Deze discussie leidde tot een aantal inzichten over de leefstraat Noorderdwarstraat, de rol van de gemeente daarbij, en de leefbaarheid van de buurt in het algemeen. Deze inzichten worden hieronder toegelicht.

Inzichten

Op basis van de gesprekken en discussie van de tijdlijn tijdens de reconstructie sessie valt de begeleiders het volgende op:

Rol gemeente in communicatie over de leefstraat

Voor organisatie van de leefstraat ontving de initiatiefnemer een lijst van acties van het stadsdeel, waaronder het informeren van en communiceren met straatbewoners. Er is dus niet gevraagd om de bredere buurt te informeren. De gemeente speelde zelf geen rol in de communicatie over de te houden leefstraat; zij heeft dit aan de initiatiefnemers overgelaten.

Veel betrokkenen zijn van mening dat er onvoldoende is gecommuniceerd over de leefstraat; men was niet op de hoogte van het feit dat de leefstraat zou worden gehouden, en was ook niet bekend met het concept leefstraat of het bestaan van regels of beleid daarvoor (*“Wat is de definitie van een leefstraat binnen de gemeente?”*). Ook is men van mening dat de gemeente verantwoordelijk is voor communicatie hierover, ook wanneer het een bewoners-initiatief betreft. Ook de draagvlakmeting zou door de gemeente moeten worden uitgevoerd, in de bredere buurt (*“Ik ben niet geconsulteerd.”*).

Daarnaast is er algemeen commentaar op de wijze van communiceren door de gemeente tijdens de leefstraat-periode. Partijen zijn van mening dat betrokken personen binnen de gemeente niet bereikbaar waren, geen reactie gaven op ingezonden stukken, en hun afspraken (bijv. om te reageren) niet nakwamen.

Tijdens de reconstructie sessie heeft Untung Buter uitleg gegeven over het concept leefstraat en de stand van zaken binnen de gemeente. Het is een relatief nieuw concept, waarvoor nog geen beleid is vastgesteld. Na een eerste pilot in 2016-2017 (met 3 leefstraten in West), wordt momenteel gewerkt aan een handreiking voor het op te stellen leefstraten-beleid. Ook de ervaringen met de leefstraat Noorderdwarstraat worden hierin meegenomen. In de handreiking wordt het belang van een zorgvuldige draagvlakmeting benadrukt. De gemeente zoekt hiervoor nog naar de geschikte omvang (wie betrek je), de verantwoordelijkheid (wie doet het), en het juiste platform (hoe meet je het). Naar aanleiding van de ervaringen in de Noorderdwarstraat hebben de aanwezigen de volgende adviezen voor deze handreiking:

- De gemeente dient een actieve rol te vervullen in de communicatie over een leefstraat, en deze communicatie moet vroegtijdig, breed, en informerend zijn (wat, waar, wanneer, voor wie, hoelang). Hoewel een leefstraat een bewoners-initiatief is, betreft het een maatregel in de openbare ruimte, waar de gemeente verantwoordelijkheid draagt.
- Er dient door de gemeente in een vroeg stadium een draagvlakmeting te worden uitgevoerd, in een breder gebied dan alleen de betreffende straat, waarbij ook expliciet aandacht wordt besteed aan in de buurt aanwezige bedrijven en daaraan verbonden verkeersstromen.
- Er zou meer ruimte moeten zijn voor tussenvormen, minder vergaande afsluitingen (korter, beperkte tijden, ...)

Opmerkelijke ophef

Na aanvang van de leefstraat is opvallend fel gereageerd naar initiatiefnemer en gemeente door diverse buurtbewoners. Dit hadden zowel de initiatiefnemer als de gemeente niet verwacht; in de betreffende straat was het draagvlak groot, en na

consultatie van gemeentelijk experts t.a.v. verkeersdoorstroming en parkeerdruk verwachtte men geen problemen.

Discussie tijdens de reconstructie sessie maakte duidelijk dat deze felheid werd veroorzaakt door 2 onderliggende aspecten:

- Buurtbewoners vreesden dat de leefstraat een 'experiment' was, waarna deze permanent ingesteld zou worden. Tim Bunink, gebiedsmakelaar, verzekert de aanwezigen dat hiervan geen sprake kan zijn. Mochten de initiatiefnemers een permanente leefstraat willen, dan dient hiertoe een heel andere weg bewandeld te worden binnen de gemeente. Bovendien zal in dat geval, als onderdeel van de afweging, te allen tijde consultatie van de bredere buurt plaatsvinden.
- De verkeersdoorstroming in de buurt staat sterk onder druk, waardoor de leefstraat grote, en onverwachte, verkeersdruk op omliggende straten veroorzaakte. Buurtbewoners hadden hier veel meer last van dan vooraf ingeschat (zie hieronder), en hadden hierdoor *"wel de lasten maar niet de lusten"*. Tegenstanders vonden de redenen van de initiatiefnemers voor een leefstraat-aanvraag (speelruimte voor kinderen, plek voor ouderen, minder verkeersoverlast) dan ook onderschikt aan de door hen ondervonden nadelen.

Tijdens de bijeenkomst hebben de initiatiefnemers aangegeven erg geschrokken te zijn van alle negatieve reacties die ook heel persoonlijk werden. De aanwezige tegenstanders hebben aangegeven dat ook zij vonden dat deze persoonlijke reacties te ver gingen.

Overeenstemming over kwetsbaar verkeerssysteem

De leefstraat heeft een onderliggend probleem in de buurt aan het licht gebracht, dat veel van de ontstane commotie veroorzaakt. Tijdens de gesprekken en de discussie blijken alle partijen van mening te zijn dat de verkeersdruk in de buurt te hoog is. De straten zijn smal waardoor passeren niet mogelijk is (*"te smal voor tweerichtingsverkeer"*), en er is veel auto- en fiets-verkeer voor bewoners, Liander, Hotel Mercure, de parkeergarage van Shell, en de 2 scholen in de buurt. Hoewel precies deze verkeersdruk een van de hoofdredenen van de initiatiefnemers was om een leefstraat aan te vragen, blijkt deze zelfde verkeersdruk een groot deel van de negatieve commotie te veroorzaken.

Door de verkeersdrukte en smalle straten ervaart men veelvuldig verkeersopstoppingen, waarbij ook de private parkeergarages geblokkeerd raken. De dwarsstraten blijken dan ook van essentieel belang te zijn als uitvalswegen voor de doorstroming in de buurt. Toen door instelling van de leefstraat een van deze uitvalswegen wegviel, raakten de overige wegen overbelast met opstoppingen, verkeersovertredingen, gevaarlijke situaties en conflicten tot gevolg. Het verkeerssysteem is duidelijk kwetsbaar, te kwetsbaar voor een leefstraat in de ogen van tegenstanders. Deze kwetsbaarheid was echter bij de gemeente niet bekend.

De betrokkenen zouden het dan ook op prijs stellen als een verkeerskundige naar de verkeersdoorstroming in de buurt zou kunnen kijken.

Gezamenlijke toekomst van de buurt

Ondanks de tegenstellingen over de leefstraat, hebben de betrokkenen duidelijk interesse om als buurtgenoten meer contact met elkaar te hebben en gezamenlijk iets te organiseren. Zij willen zich daarbij richten op de hele buurt, en niet op een enkele straat. Diverse aanwezigen willen graag met elkaar nadenken wat ze willen met de buurt en hoe e.e.a. kan worden verbeterd. Daarbij denken de aanwezigen aan kleinere interventies en aanpassingen waar de hele buurt van kan profiteren, zoals beter begaanbare stoepen en minder overlast van gestalde (bak-) fietsen (*“Er zijn ook andere, kleinere manieren [dan een leefstraat] om je burens te leren kennen.”*).

Het hotel deed de uitnodiging hier samen met de initiatiefnemers voor de leefstraat het voortouw in te nemen en een gezamenlijke ‘buurt-bespreking’ te organiseren. Dit werd door de aanwezigen zeer op prijs gesteld.

Conclusies en aanbevelingen

De leefstraat Noorderdwarstraat heeft veel emoties opgeroepen. Van hele positieve bij de bewoners van de Noorderdwarstraat, tot zeer negatieve bij diverse buurtbewoners. Tijdens de reconstructie sessie hebben alle partijen hun stem kunnen laten horen en is recht gedaan aan de verschillende posities van partijen. Er is geconcludeerd dat sommige reacties tegen m.n. de initiatiefnemer onacceptabel waren. Tegelijkertijd waren buurtbewoners niet geïnformeerd over de leefstraat, terwijl zij onverwacht grote negatieve consequenties ondervonden van de maatregel. Er overheerst een negatief oordeel over de rol van de gemeente in de communicatie over de leefstraat. De bewoners hadden een actievere rol van de gemeente verwacht en voelen zich niet geïnformeerd, en niet serieus genomen als relevante partij.

De evaluatie van de leefstraat Noorderdwarstraat toont verschillende lessen, die de gemeente kan betrekken bij de opstelling van een handreiking en het stadsbrede beleid aangaande leefstraten:

1. Draagvlakmeting in de bredere buurt, uitgevoerd door de gemeente, in een vroeg stadium.
2. Communicatie over de leefstraat in de bredere buurt, actief en vroegtijdig, en uitgevoerd door de gemeente.

Deze lessen betreffen vooral een actievere rol van de gemeente bij de organisatie van een leefstraat. Ondanks het feit dat een leefstraat een burgerinitiatief is, betreft

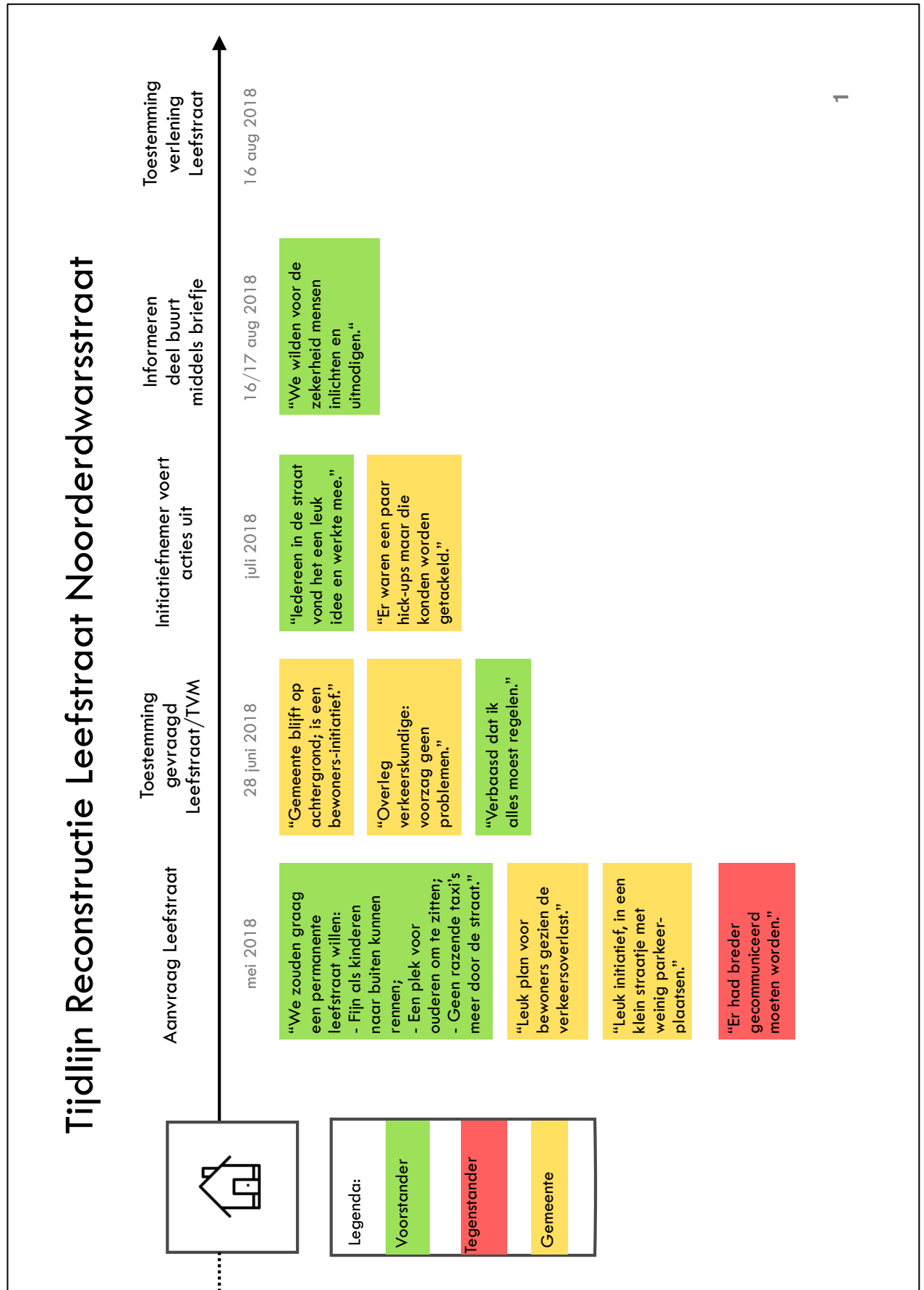
de instelling van een leefstraat de ruimtelijke inrichting, en daar wordt door burgers een verantwoordelijkheid van de gemeente gevoeld.

Daarnaast komen uit de evaluatie enkele aanbevelingen voor de gemeente ten aanzien van de leefbaarheid van de Noorderbuurt:

3. Bewoners van de Noorderbuurt ervaren veel verkeersoverlast, veroorzaakt door hoge verkeersdruk in de smalle straten. Onderzoek door een verkeerskundige zou kunnen uitwijzen of er verbetermogelijkheden zijn.
4. Bewoners zouden graag de buurt, straten en stoepen heringericht zien, opdat stoepen beter begaanbaar zijn voor voetgangers en fietsen gestald kunnen worden zonder overlast. Hierover willen zij graag worden geconsulteerd door de gemeente.

Tot slot deed het hotel de uitnodiging aan initiatiefnemers en andere buurtbewoners om gezamenlijk de leefbaarheid van de buurt te bespreken, en samen particuliere initiatieven voor verbetering te ontwikkelen.

Bijlage 1: Tijdlijn Leefstraat Noorderdwarstraat

Interview initiatiefnemer op amsterdam.nl	Start Leefstraat	Leefstraat periode	Petitie bewoners Noorderstraat e.o.	Bezwaar hotel Mercure tegen TVM	Overleg vergadering stadsdeelcomm; inspreken hotel en bewoner
17 aug 2018	19 aug 2018	19 aug- 17 sept 2018	24 aug 2018	31 aug 2018	4 sept 2018
<p>"Ik verwachtte weinig problemen en ben verbaasd over de ophef."</p> <p>"Ik had niet verwacht dat er veel ophef zou ontstaan."</p> <p>"Ik ben erg geschrokken van de aanvallende reacties op internet."</p> <p>"Ik wist van niets."</p> <p>"Had de gemeente wel een rol in de communicatie?"</p>	<p>"De opening ging geruisloos."</p> <p>"Waarom heeft de gemeente de buurt niet geïnformeerd?"</p>	<p>"Het was een groot succes."</p> <p>"Men had commentaar op het gebrek aan communicatie en de verkeersoverlast."</p> <p>"Ik zag regelmatig gevaarlijke verkeerssituaties."</p> <p>"Het voelt alsof er 'landjepik' wordt gespeeld."</p> <p>"Overlast in Nwe.Loolersstraat."</p>	<p>"Ik voelde me niet serieus genomen."</p> <p>"Ik voel me niet geïnformeerd."</p> <p>"Waarom reageert de gemeente niet?"</p>	<p>"Er is niet goed nagedacht over de gevolgen voor het verkeer in de buurt."</p> <p>Ik wil voorkomen dat er een permanente leefstraat van gemaakt wordt."</p> <p>"Dit is vervelend voor hotelgasten."</p> <p>"Het hotel was soms onbereikbaar."</p>	<p>"Ik voel mij als partij niet serieus genomen door de gemeente."</p> <p>"We hadden niet zo veel bezwaren verwacht."</p>

Bezoek initiatiefnemers aan hotel	Deel parkeerplaatsen Noorderstraat tijdelijk opgeheven	'Debat' in de leefstraat	Einde leefstraat	Hoorzitting bezwaar hotel tegen TVM	Reconstructie sessie Leefstraat
begin sept 2018	v.a. 5 sept 2018	9 sept 2018	17 sept 2018	15 nov 2018	3 dec 2018
<p>"We willen iedereen uitnodigen om in gesprek te gaan."</p>	<p>"De activiteiten en werkzaamheden in de buurt lijken niet goed op elkaar afgestemd."</p> <p>"De verkeersdoorstroming in de buurt is niet goed."</p>	<p>"Het was een rustige en prettige bijeenkomst."</p> <p>"Ik voelde me helemaal niet geroepen om te komen."</p> <p>"Er waren geen incidenten."</p> <p>"De uitnodiging was heel kort van te voren."</p>	<p>"Ik weet nu wie er tegenover me woont en wie hulpbehoevend is."</p> <p>"De gemeente moet tegemoetkomen aan de wensen achter de leefstraat, zonder dat dat ten laste van de buurt gaat."</p> <p>"Er moet een oplossing komen voor de verkeersproblematiek in de hele buurt (niet alleen Noorderdwaarsstraat)."</p> <p>"Er wordt te hard gereden; daar hebben bewoners last van."</p> <p>"De straten zijn te smal voor 2-richtingsverkeer."</p>	<p>"De gemeente reageert niet."</p>	<p>"Er is niet goed over gecommuniceerd."</p>